Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז בעגינט מיט דעם ערשיינונג דעם ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נומ׳ 1, וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

יודישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייטאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטעט
פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 „ „
פיערטעליעהריג 2 גולד׳ 50 קר׳ עסט.-וו.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד׳ 50 קר׳ עסט.-וו.
פיערטעליעהריג 2 „ 75 „ „

Nr. 61, צעהנטער יאהרגאנג | פעסט, פֿרייטאג כא אייר ה׳ת׳ר׳ל׳ח׳. | Pest, den 24. Mai 1878.

פֿייער אים סולטאנס-פאלאסטע
אונד דיא עוויגע אונזיכערהייט.

נאך דעם פֿייער דער רעוואָלוציאָן, וועלכע אם 20-טען מאי אין קאָנסטאנטינאָפעל געגען דען יעטציגען סולטאן ענטשטאנדען, איזט נון פֿאָרגעסטערן אין ווירקליכער בראנד אים פאלאסטע דעם סולטאנס אויסגעבראָכען. בייגאהע דער גאנצע טירקישע רעזידענץ-פאלאסט זאממט דען פאלאסטען דער מיניסטער זינד ניעדערגעבראנט. דיא אורזאכע דער ענטשטעהונג דעם בראנדעס איזט נאך אימער אונבעקאנט; אבער עס איזט לייכט צו ערראטהען, דאס דיאיעניגען, וועלכע דאס פֿייער דער רעוואָלוציאָן געגען דען יעטציגען סולטאן שטיפֿטעטען, א י ן ד י ע ז ע ן ב ר א נ ד געלעגט האבען. ביא דעם א י ם ב ר י ב ע דער רעוואָלוציאָן פֿערקליידעטען זיך דיא רעוואָלוציאָנערען אלס פֿליכטלינגע, ערמאָרדעטען דיא שילדוואכע דעם סולטאנס אונד דראנגען אין דען פאלאסט. אויך דיא אים מעערע, אין דער נעהע דעם סולטאן-פאלאסטעס שטעהענדען קריעגס-שיפֿפֿע וואָללטען דען רעוואָלוציאָנערען צום שטורצע דעם יעטציגען סולטאנס פֿערהעלפֿען, וועסהאלב אויך דער מיניסטער דער קריעגס-שיפֿפֿע אבגעזעטצט וואורדע. מאן בעפֿירכטעט נאך ווייטערע אונרוהען, דא אין טהייל דער טירקישען רעגימענטער מיט דען פֿערשוואָרענען געגען דען יעטציגען סולטאן איינפֿערשטאנדען איזט.

דיא לאנגע אונגעוויסהייט אונד דיא עוויגע אונזיכערהייט דויערן אלזאָ נאך אימער פֿאָרט, ניעמאנד וויים, וואן עס דאך ענדליך צור רוהע קאָממען ווירד. איינע היינטיגע פעטערסבורגער אמטליכע דעפעשע מעלדעט וואָהל, דאס דיא אונגעוויסהייט נור נאך א י נ י ג ע טאגע דויערן ווירד; וויר ווינשען נון, דאס אים דיעזען „איניגען" טאגען ניכט נאך ז ע ה ר פ י ע ל ע אונזיכערע טאגע ווערדען זאללען. גראף שובאלאָף, וועלכער בערייטס אין ל א נ ד א ן איינגעטראָפֿפֿען איזט, האטטע אויך שאָן מעהרערע אונטערעדונגען מיט דען ענגלישען מיניסטערן; אבער איבער דיעזע פֿערהאנדלונגען ווירד נאך אימער דאס „טיעפֿסטע געהיימניס" בעוואהרט, אונד דיא דעפעשען ווערדען אויך היעריבער ניכטס מעלדען קאָננען, ביז ניכט דיא ענגלישע רעגיערונג זעלבסט געאנטוואָרטעט האבען ווירד.

אינדעססען שפרעכען אללע היינטיגען טאגעבלעטטער פֿאָן פֿריעדענס-אויסזיכטען אונד פֿאָם באלדיגען צוזאמענקאָממען דעם קאָנגרעסעס. זיא מיינען, רוסלאנד האבע זאָוואָהל פֿיר ענגלאנד אלס אויך פֿיר עסטרייך-אונגארן אללע הייפּט-פֿאָרדערונגען נאכגעגעבען, דיא רייזע שובאלאָף'ס העטטע איינען פ ר י ע ד ל י כ ע ן ערפֿאָלג, דער קאָנגרעס זיא דאהער געזיכערט; נור וויססע מאן נאך ניכט, אָב אויף דעם קאָנגרעסע זעלבסט ניכט נאך נייע שוויעריגקייטען ענטשטעהען ווערדען. זאָללטען דעננאָך איינע איינינונג אונד איין איינפֿערשטענדניס צווישען דען אייראָפּעאישען גראָס-מעכטען ערציעלט ווערדען, זאָ ווערדען דיעזע מיט פֿעראיינטען קרעפֿטען דאהין ווירקען, אום דיא פֿיעלען רעוואָלוציאָנען אין דער טירקיא צו אונטערדריקען, אום דאָרט ענדליך רוהע אונד פֿריעדען הערצושטעללען. אין ערסטער רייהע ווירד עס דיא אויפֿגאבע אונזערער מאָנארכיע זיין, דיא רוהע אן אונזערען גרענצען, אין באָסניען אונד אין דער הערצעגאָווינא, צו ערקעמפֿפֿען, צו וועלכעם צוועקע דאנן אויך דיא 60 מילליאָנען גולדען פֿערוועגדעט ווערדען מיסטען. — דיא 60 מילליאָנען בלייבען אונס אלזאָ אין קיינעם פֿאללע געשענקט, זעלבסט ווען דער פֿריעדע געזיכערט בלייבט! —

טראָטצדעם אונד אלל דעם וויססען דיא היינטיגען קאָנסטאנטינאָפלער דעפעשען פֿאָן ווייטערען רוסישען קריעגס-רוסטונגען צו מעלדען. — דיא רוססען אין סאן שטעפֿאנאָ ערהאלטען אבערמאלס בעדייטענדע פֿערשטערקונגען אים אדריאנאָפעל. דיא ערסטען 4000 מאנן טראפֿען אם 19. מאי אין סאן שטעפֿאנאָ איין, אונד זייטדעם קאָממען פֿאָרטוועהרענד נייע פֿערשטערקונגען. דיא רוססען ענדערן אבערמאלס איהרע שטעללונגען, אינדעם זיא אויף אללען זייטען פֿאָררוקען.

זאָ לויטען דיא נאכריכטען דעם היינטיגען טאגעס; דיא נעכסטיגען אונד פֿאָרגעסטריגען דעפעשען לויטען פֿאָלגענדערמאססען:

ק א נ ס ט א נ ט י נ א פ ע ל, 23. מאי. דער גרעסטע טהייל דעם רעזידענץ-פאלאסטעס דעם סולטאנס איזט פֿאָללשטענדיג ניעדערגעבראנט, אויך דיא פאלאסטע דער מיניסטער דעם אינגערן אונד דער יוסטיץ זאָוויע דאס שטאאטס-ראטה-געביידע וואורדען פֿאָם פֿייער צערשטאָרט. — עס איזט נאך אונבעקאנט, וויא דאס פֿייער ענטשטאנדען איזט; מאן פֿערמוטהעט, עס ווערע פֿאָן דען רעוואָלוציאָנערען, דיא זיך געגען דען יעטציגען סולטאן פֿערשוואָרען, אנגעלעגט וואָרדען.

פ ע ט ע ר ס ב ו ר ג 22-טען מאי. דיא נאכריכט, דאס דער אויפֿשטאנד אין קאָנסטאנטינאָפעל גליקליך אונטערדריקט וואורדע, האט היער איינען פֿריידיגען איינדרוק געמאכט. עס איזט דיעס ווידער איין בעווייז, דאס רוסלאנד איינע פֿריעדליכע פֿערשטענדיגונג מיט ענגלאנד אנשטרעבע. וואָללטע רוסלאנד דען קריעג, דאנן העטטע עס דיעזען אויפֿשטאנד אונטערשטיטצט, אום דיא פֿערווירונג אים אָריענטע צו פֿערמעהרען. — (זאָנדערבאר! אין פעטערסבורג וויים מאן עס רעכט גוט, דאס אייראָפּא לענגסט דאפֿאָן איבערצייגט איזט, וויא זעהר ביא יעדעם אויפֿשטאנדע אים אָריענטע רוסלאנד דיא האנד אים שפּיעלע האבע; זאָ ווארים אין דער הערצעגאָווינא, אין באָסניען, אין בולגאריען, אונד זאָ איזט עס יעטצט אין קאָנסטאנטינאָפעל. דא דיא פֿערשוואָרונג יעדאך איין קלעגליכעס ענדע גענאָממען, איילט רוסלאנד הערביא, אום זיך דיא בלוט-בעשמוטצטען הענדע ריין צו וואשען. יעטצט בעהויפּטעט עס: דאס דער אויפֿשטאנד ניכט אונטערדריקט העטטע ווערדען קאָננען, ווען רוסלאנד מיט דיעזעם אויפֿשטאנדע איינפֿערשטאנדען געוועזען ווערע! דיעזע פֿערטהיידיגונג רוסלאנד'ס איזט איינע זעלבסט-אנקלאגע. איין עהרליכער מענש ווירד ניע זאגען: איך בין קיין דיעב, קיין וועכסעל-פֿעלשער, קיין בראנדשטיפֿטער! — נור לייטע, וועלכע אים פֿערדאכטע זינד, אללעס באָזע צו וואָללען, ווערדען ביא יעדער פֿעראנלאססונג זאגען: „איך האבע אן דיעזעם פֿערברעכען קיינען אנטהייל!" רוסלאנד העטטע אלזאָ בעססער געטהאן, איבער דען אויפֿשטאנד אין קאָנסטאנטינאָפעל גענצליך צו שווייגען, דא זיינע פֿערטהיידיגונג, וויא געזאגט, איינענטליך נור איינע „זעלבסט-אנקלאגע" בילדען קאנן!)

ב ע ר ל י ן, 22. מאי. אן דיא רייזע דעם גראפֿען שובאלאָף ווערדען אין היעזיגען רעגיערונגס-קרייזען נאך אימער דיא בעסטען האָפֿפֿנונגען געקניפּפֿט. — היער הערשט נאך אימער דער גלויבע, דאס עס צווישען רוסלאנד אונד ענגלאנד צו איינער פֿריעדליכען פֿערשטענדיגונג געלאנגט. דיא היערהער געמאכטען אייסערונגען דער רוסישען אונד ענגלישען רעגיערונגס-מענגער צייגען פֿאָן דעם אויפֿריכטיגען אונד עהרליכען וואונשע, אללעס מאָגליכע אויפֿצובויטען, אום דען אייראָפּעאישען פֿריעדען צו זיכערן.

ל א נ ד א ן 23-טען מאי. גראף שובאלאָף איזט בערייטס אין לאָנדאָן איינגעטראָפֿפֿען אונד האטטע שאָן איינע לענגערע אונטערעדונג מיט דעם ענגלישען אויסווערטיגען מיניסטער סאליסבורי. מאָרגען ווירד איין גראָסער ענגלישער מיניסטער-ראטה אבגעהאלטען ווערדען. ווען נון רוסלאנד אויף דיא ענגלישען הייפּט-פֿאָרדערונגען איינגעהט, דאנן ווירד אויך דער קאָנגרעס באלד צו שטאנדע קאָממען.

פ א ר י ז 23-טען מאי. איינע היעזיגע צייטונג בריינגט פֿאָלגענדע מעלדונג: רוסלאנד גיבט נאך — אונד דער פֿריעדע בלייבט ערהאלטען! — דער ר ו ס י ש ע קאיזער ווירד אבדאנקען אונד זיין טהראָן-פֿאָלגער ווירד דעם רוסישען פֿאָלקע דיא קאָנסטיטוציאָן (איינע פֿרייע פֿערפֿאססונג) געבען, אום היעמיט דאס רוסישע פֿאָלק, וועלכעס וועגען דער רוסישען נאכגיעביגקייט אן ענגלאנד זעהר אויפֿגעבראכט איזט, צו בעשווייכטיגען. (דיעזע איזט איינע פריוואט-דעפעשע דעם „פעסטער ללאיד", וועלכער וויר קיינען גלויבען שענקען קאננען.) -

פ ע ט ע ר ס ב ו ר ג 22-טען מאי. דאס היינטיגע ערשיענענע רעגיערונגס-בלאטט זאגט אונטער אנדערעם: „עס גיבט נאך אימער לייטע, וועלכע איינע פֿריעדליכע פֿערשטענדיגונג צווישען רוסלאנד אונד ענגלאנד צו פֿערהינדערן זוכען. עס זינד דיעס עבען זאָלכע לייטע, וועלכע דען קריעג אנשטרעבען, וויל זיא פֿאָם קריעגע פֿערמאָגליכען נוטצען ציעהען וואָללען. דיעזע געוויססענלאָזען לייטע יעדאך, וועלכע געוואלטזאם איינען נייען קריעג אנפֿאכען מאָכטען, ווערדען זיך האָפֿפֿענטליך מיט איהרען בעמיהונגען טייושען. דיא לעטצטען, אים בערלין אונד קאָנסטאנטינאָפעל היער איינגעטראָפֿפֿענען מעלדונגען לאססען מעהר קיינען צווייפֿעל דאריבער, דאס דער קאָנגרעס דעמנעכסט צוזאממענטרעטען, אונד דאס דעססען ארבייט פֿאָן בעסטעם ערפֿאָלגע זיין ווערדע. עס וואורדען אין דער וועלט פֿאלשע נאכריכטען פֿערברייטעט, דאס גראף שובאלאָף מיט זיינער רייזע ניכטס אויסגעריכטעט העטטע. יעדער דענקענדע מענש ווירד איינזעהען, דאס היינטע נאך ניעמאנד וויססען קאנן, וועלכען ערפֿאָלג דיא רייזע דעם גראפֿען שובאלאָף האטטע, דא אלל דיעס היינטע נאך איין אונפֿערבריכליכעס געהיימניס איזט. גראף שובאלאָף מוס דאס רעזולטאט זיינער רייזע ערסט דער ענגלישען רעגיערונג אין לאָנדאָן מיטטהיילען. אללעס, וואס ביז דאהין אויסגעשפּרענגט ווירד, איזט ליג אונד טרוג. מאן ווירד זיך שאָן אין לענגסטענס איינער וואָכע איבערצייגען קאָננען, דאס רוסלאנד ביז אן דיא גרענצען דער מאָגליכקייט זיך נאכגיעביג צייגט, אום נור איינע ווייטערע שטאָרונג דעם אייראָפּעאישען פֿריעדענס צו פֿערהינדערן. (עס איזט ווירקליך זאָנדערבאר, וויא רוסלאנד דורך דאס פעטערסבורגער רעגיערונגס-בלאטט טאג פֿיר טאג זיינע פֿריעדענס-ליעבע

זע. דער ווירטהס-הייזער וואר נעמליך קיין אנדע-
רער אלס דער פערריפענע הירש וועכסעלרייטער,
דער אין דער גאנצען געגענד אויך אונטער דעם
נאמען דער „ראטהע גנב" בעקאננט וואר. זיינע טאכ-
טער שרה גיטעל בעפאנד זיך בערייטס אים אל-
טער פאן 26 יאהרען. זיא איזט אבער ניכט בלאס
דעסהאלב איינע זאלכע „אלטע מאד" געוואָרדען,
וייל מאן זיך מיט איהרעם פאטער, דעם „ראטהען
גנב", ניכט גערנע האט „משדך" זיין וואללען, זאנ-
דערן אויך וועגען איהרער אייגענען פעהלער. זיא
שטאנד נעמליך אים פערדאכטע, מיט דער דאָרפס-
יוגענד, וועלכע דיא צייט אין איהרעם פאטערס
ווירטהסהויז צובראכטע, צו זעהר „פערטרייט" צו
זיין. דאס געניגט אין פאלען פיר איין מעדכען,
דאס עס ניכט מעהר צו איינעם „שדוך" קאממע.
דיעס וואר דער גרונד, דאס דער ווירטהס-הייזער
זיינע טאכטער אים יעדען פרייז „אונטער דיא חופּ-
בע" ברינגען וואללטע, וועגן אויך נור, אינדעם ער
זיא מיט דעם ביקליגען בעהעלפער זרח טרויען
לאססט. דען ר' עזרא מלמד, דער טראטץ זיינער
דריקענדען ארמוטה אויף זיין „למדנית" אונד זיי-
נען גוטען כאראקטער שטאלץ וואר, שמערצטע עס
טיעף, זיינען זאהן זרח מיט דער פערריפענען טאכ-
טער איינעס פערדאכטעטען ווירטהסהייזערס טרויען
צו לאססען. ער דאכטע זיך וויעדערהאלט: אין
מיינער „משפחה" גיבט'ס גאטטלאב קיינע „גנב"
אונד קיין פערריפענעם פרויענצימער, אונד נון
זאללטע איך מיינען זרח מיט דער פערריפענען
טאכטער דעם „ראטהען גנב" טרויען לאססען! —
דאך דיא ליעבע צו זיינעם זאהנע, דען ער פאר
דער מיליטער-פפליכט אויף אנדערע ווייזע ניכט
רעטטען צו קאננען גלייבטע, זיעגטע ענדליך אין
זיינעם פעטערליכען הערצען. ענדליך וואר'ס יא
מיט דער גאנצען הייראטה ניכט ערנסט געמיינט,
אונד זרח קאננטע יא אויך וויטער זיין בעהעלפער-
אמט פערזעהען, וועגן ער אויך מיט דער טאכטער
דעם „ראטהען גנב" איינע פערטעלשטינדע אונ-
טער דער „חופּה" שטאנד! דיא עהע-שליעסונג
פאנד ווירקליך אין אללער שטיללע אים בענאכ-
בארטען דארפע שטאטט. נאך דער חופּה נאהם ר'
עזרא זיינען זרח אם ארמע אונד פיהרטע איהן נאך
בארנאוי צוריק, וויא ביידע פאן דען גאססען-יונגען
מיט דעם שפאטטישען רופע עמפפאנגען וואורדען:
„דא קאממט דיא זייבערע משפחה דעם ראטהען
גנב!" ר' עזרא אונטערדריקטע זיינען שמערץ,
ווארטעטע יעדאך קוים, דאס דיא „מיליטער-גזרה"
פאריבער וואר, אים דיא עהרע אונד דען „יחוס"
זיינער פאמיליע וויעדער הערשטעללען צו קאננען.
ער ערשיען זאגליך ביא דעם ווירטהס-הייזער
אונד ערקלערטע עהרליך אונד אפפען: „מיין זאהן
זרח וויל איירער טאכטער „גט" געבען!" — דער
ווירטהס-הייזער ערווידערטע היערויף קיין ווארט,
זאנדערן בענאהם זיך ווירקליך וויא איין „ראטהער
גנב". ער פאקטע נעמליך דען ר' עזרא אם ארמע
אונד שליידערטע איהן צור טהיר הינויס. דאס
אללע אים ווירטהס-הויזע בעפינדליכען בויערן
היערבער העלל אויפלאכטען. אבער ר' עזרא
וואר ניכט בלאס איין למדן, זאנדערן אויך אין דען
קבלה-ספרים זעהר גוט בעוואנדערט. איין זאלך
שארפזינניגער מאנן לאסט זיך אבער ניכט לייכט
איינשיכטערן, ניכט איינמאל, וועגן ער'ס מיט איי-
נעם גראסען שפיטצבובען צו טהון האט, וויא דער
„ראטהע גנב" עס ווירקליך וואר. — ר' עזרא
מלמד איילטע גלייך נאך הויזע אונד בעגאנן
דיא „תנאים" צו שטודירען, אים דא איינען פונקט
צו פינדען, וואמיט דער „ראטהע גנב" געשלאגען
ווערדען קאננטע. אונד איין זאלכער פונקט וואר
אויך אלסבאלד גליקליך הערויסגעפונדען. דא זיין
זאהן מיט דער טאכטער דעם ווירטהסהייזערס
ניע צוזאממען געלעבט, וואיסטע ער ביזהער ניכט
איינמאל רעכט דען נאמען דיעזער איינגעראטהע-
נען שוויעגער-טאכטער, דא מאן זעלבע געוואהנ-
ליך נור שרה נאננטע. אים דען „תנאים" מערקטע
ער עס ערסט, דאס זיא שרה גיטעל הייסע.
נון איילטע ער מיט איינעם קבלה-ספר אין דער
האנד צום ראבבינאטע אין בארנאוי אונד ערקלער-
טע, אלס ער אויף דיא בעטרעפפענדע שטעללע
זיינען צייגע-פינגער לעגטע: „רבותי! היער שטעהט'ס
געשריעבען, דאס איינע שוויעגער-טאכטער מיט
איינער שוויעגער-מוטטער ניכט גלייכע נא-
מען האבען דירפען, דא זאנסט דיא איינע אָדער
דיא אנדערע שטערבען מיסטע. מיינע פרויא הייסט
גיטעל, איך האבע אבער ניכט געוואוסט, דאס אויך
דיא פרויא מיינעם זרח לעבען עבענפאללס גיטעל
הייסע. דא עס אבער אין דיעזעם ספר ניכט הע-
רויסשטעהט, דאס ביא גלייכען נאמען דיא שוויע-
גער-טאכטער שטירבט, זא בין איך פאלל ציטטערן
פיר דאס לעבען מיינער פרויא גיטעל. עס איזט
אלזא איין „פקוח נפש" (דיא געפאהר איינעם מענ-
שען-לעבענס) אים שפיעלע. איך ביטטע דאהער,
זאגלייך צו בעווירקען, דאס מיין זאהן זיך פאן זיי-
נער פרויא גיטעל שיידע, דאמיט ער דורך דיעזע
אונגליקליכע הייראטה ניכט צום מערדער זיינער
אייגענען מוטטער ווערדע!" דאס ראבבינאט פאן
בארנאוי פאנד דיעזע פאָרדערונג דעם ר' עזרא
פיר זעהר בערעכטיגט. דער ווירטהסהייזער זאממט
דער טאכטער מוססטען זאגלייך פאר דעם ראבבי-
נאטע ערשיינען. איינע שטונדע שפעטער וואר דער
„גט" געפאללען. ר' עזרא, זיינע פרויא גיטעל
אונד זרח זאסען וויעדער אין איהרער בעשיידענען
וואהנונג צוזאממען, ליעסען זיך איהרע קערגליכע
אויס ברויט אונד צוויעבעל בעשטעהענדע מאהל-
צייט דאפפעלט שמעקען, דא זיא דאס בעוואוסט-
זיין האטטען, איהרע שאנע משפחה דורך דען
„ראטהען גנב" אונד זיינע פערריפענע טאכטער
ניכט וויטער שענדען צו מיססען.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

דיא אללער-נייעסטען דעפעשען.

לאנדאן 22-טען מאי. דיא ענגלישע צייטונג „שטאנדארד" מעלדעט: עס איזט יעטצט זעהר וואהרשיינליך, דאס דער קאנגרעס אין דען ערסטען 14 טאגען דעם מאנאטס יוני צוזאממענ-טרעטען ווערדע. — דאגעגען מעלדעט אבער דיא גראסע צייטונג „טיימס", דאס ענגלאנד פאן זיינען פאָרדערונגען קיינען איינציגען פונקט נאכלאססען וואללע, דער קאנגרעס קאננע נור דאנן צו שטאנ-דע קאממען, וועגן רוסלאנד נאכגיבט.

קאירא (עגיפטען) 21. מאי. היינטע זינד וויעדער פיער ענגלישע קריעגס-שיפפע מיט אינדי-שען ארמעען אין סועץ-קאנאל אנגעלאנגט, דא אבער אונטער דען אינדישען סאלדאטען צוויא כאָלערא-קראנקע פאָרקאמען, לאסט מאן דיא שיפפע ניכט וויטער פאהרען.

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערין אלעקסאנדער פריעדלענדער אין וואיטצען: אונזער נעגענווערטיגער ראמאן „מערקווירדיגע פערהעלט-ניססע" איזט ביזהער נאך ניכט אלס עקסטרא-בוך ערשיע-נען. הערר דאקטאר פראנקל בעארבייטעט דיעזען ראמאן נאך איינער ענגלישען ביאָגראפיע פאן לאָרד בעאקאָנספיעלד.

הערין ל' מארגענשטערן אין באסקאוויטץ: ביים בעגיננע דיעזער ראמאן-ליעפערונג האבען וויר פאן דען ערסטען 25 נוממערן אום 500 עקסעמפלארע מעהר אלס נאטהיג געדרוקט, אום דען נייא אינטרעטענדען פרענומעראנטען דיא ערסטען 25 פארטזעטצונגען נאכשי-קען צו קאננען; נון זינד אלל דיעזע בלעטטער בערייטס פערגריפפען, אונד וויר זינד מיט בעסטעם וויללען ניכט אים שטאנדע, איהנען דען אנפאנג דיעזעס ראמאנס נאכ-צוזענדען.

הערין מ' האראוויץ אין לעמבערג: דיא גראָסען דייטשען טאגע-בלעטטער ערשיינען ניכט אם טאגע, אן וועלכעם איהר דאטום לויטעט, זאנדערן שאן אין דער פאראנגעהענדען נאכט, וועסהאלב זיא מיט דעם פריה-צוגע דער אייזענבאהן עקספעדירט ווערדען קאננען; אונזער בלאטט אבער ערשיינט אם זעלבען טאגע, אן וועלכעם דעססען דאטום לויטעט, אונד וויר ברינגען אויך אללע דע-פעשען אונד נאכריכטען דעסזעלבען טאגעס, וועסהאלב וויר אונזערע צייטונגען ערסט מיט דעם נאכמיטטאגס-צוגע עקספעדירען קאננען.

געשעפטסבעריכט

ווייצען פער הערבסט 10.20—10,25 גיל.

קוקורוץ פער מאי 6,90 — 6,92 גיל.—

האפער פער הערבסט 6,35 — 6.45 גילד.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ-טריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 20-טען ד. מ. בעטרוג 4666 שטיק. דאפאן וואָרען: 2058 אונגארישע 2338 פאלנישע אונד 270 דייטשע. — דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 קי: אונגארישע מאסט-אָכסען 50 — 57 גיל. פאלנישע 48 — 53 גילד. דייטשע 54 — 57 גילדען.—

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר ברייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	10.15—10.25
„	„	75	10. 6—10.50
„	„	76	10.65—10.75
„	„	77	10. 9—11.05
„	„	78	11.20—11.30
„	„	79	—.——.—
„	„	80	—.——.—
„	טהייס	74.	10.45—10.55
„	„	75.	10.65—10.80
„	„	76.	10.95—11.05
„	„	77.	11.15—11.25
„	„	78.	11.45—11.60
„	„	79.	11.65—11.75
„	„	80.	—.——.—
„	פעסטער בארען	74'	10.25—10.35
„	„	75'	10.50—10.60
„	„	76'	10.70—10.85
„	„	77'	11.95—11.05
„	„	78'	11.20—11.35
„	„	79'	11.40—11.55
„	„	80'	—.——.—
„	ווייסענבורגער	74'	10.35—10.45
„	„	75'	10.55—10.70
„	„	76'	10.85—10.95
„	„	77'	11.05—11.15
„	„	78'	11.35—11.55
„	„	79.	11.55—11.55

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל	פער 100 קילאגר.
קארן	72	7.50—7.30
גערסטע מאלץ	62	7.80—7.20
גערסטע פוטטער	62	6.60—6.30
האפער	41	6.55—6.25
קוקורוץ באנאטער		6.80—6.70
אנדערער	73	6.55—6.40
הירזע		8.——7.70

טערמינע (פ. ק. 100)		
ווייצען	פער אקטאבער	10.20
		—.—
	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		6.90
גערסטע		—.—
האפער	אקטאבער	6.35
		—.—
רעפס		15.—

באללען-מעהל	קי. פל.
נומער 0	23 —
„ 1	22.40
„ 2	21.80
„ 3	22.80
„ 4	20 —
„ 5	18 —
„ 6	17 —
„ 7	15 —
„ 8	13 —
„ 8½	11.20
שפיריטוס: [illegible]	33.7[illegible]
[illegible]	31.75

קורז-טאבעללע פאם 21. מאי

געלד-קורז

	קי. פל.
זילבער-אגיא	105.75
דוקאטען	5.73
קעסטרייך-אונגארישע 8 גילדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9.73
נאפאלעאנדאר	9.73
דייטשע רייכסבאנקנאטען	60 —
20 מארקשטיקע	11.95
פאפיער רובעל	1.19

לאזע.

	קי. פל.
1839-ער ראטשילד-לאזע גאנצע	336 —
דעטטא פינפטעל	332 —
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאזע	108 —
1860-ער גאנצע	113.50
דעטטא פינפטעל	121.50
1864-ער לאזע צו 100 גילדען	140.50
דעטטא 50	142.75
כאמא רענטענשיינע	24 —
[illegible]-לאזע	16 —
קרעדיט-לאזע	162.40
פאלפי-לאזע צו 40 גילדען	29.50
דאנוי-דאמפפשיפפאהרטס-לאזע	95.25
אינסבריקער לאזע	19.50
קעגלעוויטש צו 10 גילדען	14.25
קלאריער 20	14.75
אפנער 40	29 —
פאלפי 40	27.75
רודאלף-לאזע 10	14.50
סאלם-לאזע 40	38.50

לאזע.

	קי. פל.
זאלצבורגער לאזע צו 20 גילדען	16 —
סט. גענאיס 40	29.25
סטאניסלויער 20	20.50
טריעסטער 100	121 —
דעטטא 50	61 —
וואלדשטיין 20	22.75
ווינדישגרעצער 20	26.—
אונגארישע פרעמיען-לאזע צו 100 גילד.	75.50
דעטטא צו 50 גילדען	75.25
וויענער לאזע	90.50

ווערטה-פאפיערע.

	קי. פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79.50
טעמעשוואר-באנאטער	78 —
זיעבענבירגישע	76.60
קראאטישע	85.60
בוקאווינער	82.25
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	99.50
וויינצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	81.75
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באדענקרעדיט-אינסטיטוטס צו 5 פערצענט	95 —
דער אונגארישען היפאטעקען באנק צו 5 פערצענט	79.75
דער אונגארישען אללגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד [illegible] פראצענט	—.—
דעטטא צו 6 פראצענט	—.—
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	91.75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

איבער דען „תלמיד" זאָ נאכדריקליך אינטערשטיטצט, זאָ ליעגט יא היערין איין גראָסער „קדוש השם". וויא נון דעם „פעסטער ללאיד" איים פינפקירכען בעריכטעט ווירד, האבען אויך פיעלע קאטהאָלישע גייסטליכע אין אונגארן אויף דיעזען נייען „עריך" פּרענומערירט. דער בישאָף איים פינפקירכען, העדר דר׳ פערדינאנד פאָן דולאנסקי, האט אן ראבבינער קאָהוט איינע זעהר שמייכעלהאפטע צישריפט געריכטעט, וואָרין דערזעלבע דעם פערפאססער דיעזעס שאָנען אונד קאָסטבארען ווערקעס צו זיינעם פערדיענסטפאָללען אונטערנעהמען גליק אונד זעגען ווינשטע. דעם שרייבען וואַרען 100 גילדען בייגעלעגט אלס אונטערשטיטצונג צור בעשטרייטונג דער דרוק־קאָסטען.

— דא זיעהט מאן, וויא דיא צייטען זיך מיט גאָטטליכער הילפע געענדערט. זאָ לאנגע דער רעליגיאָנס־האס געדויערט, וואוסטען דיא קאטהאָלישען גייסטליכען ניכטס בעססערעס צו טהון, אלס דען „תלמוד" אויף איינעם שייטערהויפען פערברעננען צו לאססען. דיא געשיכטע דעס יודענטהומס האט זאָלכע טרויריגע פעללע אוים פריהערען יאהרהונדערטען וויעדערהאָלט פערצייכנען מיססען. היינטע אונטערשטיטצט דיא קאטהאָלישע גייסטליכקייט איין ווערק, וועלכעס יא עבען דען צוועק האט, דאס שטודיאום דעם „תלמיד" צו פאָרדערן אונד דיא יודישע וויססענשאפט צור עהרע צו ברינגען!

* (איין יודישער געזאנדטער.) איים בערלין ווירד פאָלגענדעס געמעלדעט: היער ווירד פיר דיא נעכסטען טאגע דיא געזאנדטשאפט דעס מאראָקקאנישען שטאאטעס (נאָרד־אפריקא) ערווארטעט. דאס הויפט דיעזער געזאנדטשאפט איזט איין יודע נאמענס סידי טיבי בן חימא (סעדיה טוביה בן חמא). דערזעלבע ווירד זייטענס דעם קאיזער פאָן מאראָקקא זעהר הייפיג צו פּאָליטישען געשעפטען פערווענדעט. — (וויא ערפרייליך דיעזע נאכריכט אללערדינגס אויך איזט, דאס איין יודע אלס געזאנדטער איינעם קאיזעררייכעס פערווענדעט ווירד, זאָ קאָננען וויר דאך ניכט אומהין, אונזער בעפרעמדען היעריבער אויסצודריקען: אין מאראָקקא לעבען דיא יודען בעקאננטליך אונטער דעם הערטעסטען שקלאווישען דרוקע, אונד וואַרום טריטט דען דיעזער מעכטיגע מאנן ניכט פיר דיא רעכטע זיינער גלויבענס־ברידער איין?)

נאכטרעגליך ווירד איים בערלין פאָם 21־טען דיעזעס היעריבער נאך פאָלגענדעס בעריכטעט: „דיא מאראָקקאנישע געזאנדטשאפט איזט היער געסטערן 7 אוהר אבענדס איינגעטראָפפען, אונד האט דיעזעלבע דען גאנצען ערסטען שטאָק דעס גראָסטען האָטעלס אין אונזערער שטאדט בעצאָגען. דיא געזאנדטשאפט בעשטעהט איים 12 פערזאָנען, וואָרונטער 10 יודען אונד 2 מאהאמעדאנער. דער געזאנדטע זעלבסט טראָגט איינען מעכטיגען ווייסען בארט, דער דעמזעלבען איין זעהר עהרווירדיגעס אויסזעהען פערלייהט. — אלס סעקרעטער איזט איין יינגערער ברודער דעם געזאנדטען אנגעשטעללט, דער דען נאמען שמעיה בן חמא פיהרט. דערזעלבע שפריכט נעבסט פיעלען אָריענטאלישען שפראכען אויך נאָך פראנצאָזיש אונד ענגליש. דיא מוטטער־שפראכע דיעזער לייטע איזט דיא אראבישע. דער סעקרעטער פיהרט מיט זיך אללע ווערקע דעם רמב״ם אין אראבישער שפראכע, אין דער זיא אורשפּרינגליך אבגעפאסט ווארדען. דא דער גרייזע געזאנדטע סעדיה טוביה בן חמא איין מאנן איזט, דער אין האָהעם גרייזענאלטער שטעהט אונד ניכט מעהר גוט זעהען קאנן, לאָסט ער זיך אללאבענדליך פאָן זיינעם יינגערן ברודער איין קאפּיטעל אוים דעם „מורה נבוכים" אונד איינע אבשניטטע אוים דעם „יד החזקה" דעם רמב״ם אין אראבישער שפראכע פאָרלעזען. אויסער דעם געזאנדטען אונד זיינעם ברודער, דעם סעקרעטער, זינד דיעזער געזאנדטשאפט אויך דרייא יודישע אָפפיציערע בייגעגעבען וואָרדען, דערען אויפגאבע עס איזט, דיא אייראָפּעאישען מיליטער־פערהעלטניססע צו שטודירען. דיא איבריגען פינף יודען זינד קיינע מיטגליעדער דער געזאנדטשאפט, זאָנדערן שטעהען איים דיענסטע דעם גרייזען געזאנדטען, דער קיינע רייזע אונטערנימט, אָהנע דאס ער איין „מנין" מיט העטטע. — דער איינע דיעזער פינף לייטע איזט שוחט אונד פאָרבעטער, איין צווייטער איזט דער קאָך, דיא אנדערען דרייא פערזעהען געוואָהנליכע דיענסטע אונד האבען איבערדיעס דיא פערפפליכטונג, ביים בעטען צו ערשיינען. פיעל אויפזעהען מאכט עס בייא דען איבריגען געסטען איים האָטעל, דאס דיא געזאנדטשאפט איינע איינענע קיכע זיך ערריכטעט האט. דער גרייזע געזאנדטע דולדעט עס ניכט, דאס מאן דיא שפּייזען איים אירגענד איינעם יודישען גאסטהויזע האָלע, אָבגלייך זעהר צאהלרייכע יודישע גאסטהייזער אין בערלין אונטער אונמיטטעלבארער אויפזיכט דעם דר׳ הילדעסהיימער שטעהען. דער פאָרשטעהער דער אָרטהאָדאָקסען געמיינדע צו בערלין מאכטע דעם העררן געזאנדטען גלייך נאך זיינעם איינטרעפפען אין בערלין זיינע אויפוואַרטונג אונד פערזיכערטע דענזעלבען, דאס ער זיך אויף דר׳ הילדעסהיימער מיט בעסטעם געוויססען אין אללען רעליגיאָזען פראגען פערלאססען קאָננע. דער געזאנדטע מאכטע מיט זיינעם רמב״ם, דען ער אין דער האנד היעלט, איינע אבלעהנענדע בעוועגונג, אינדעם ער אין ענגלישער שפראכע זאגטע: „הילדעסהיימער איזט איין גראָסער ראבבינער פיר בערלין, וויר אין מאראָקקא בריינגען יעדאָך איינען אנדערן ראבבינער זי — איינע מיינען, דאס מאן אין מאראָקקא בייא דער „שחיטה" אנדערע רעגעלן בעאָבאכטעט, וועסהאלב דיא דאָרטיגען יודען אין איינעם אייראָפּעאישען גאסטהויזע ניכט געניעסען מאָגען. אנדערע זינד יעדאָך דער מיינונג, דאס מאן אין מאראָקקא איבער דאס הילדעסהיימערישע ראבבינער־סעמינאר קיינע גוטע מיינונג האבע. לעטצטערעס שיינט אונס אונוואהרשיינליך צו זיין!

* (דער יודען־פיינדליכע דעפּוטירטע אישטוצי — אונד דאס שייע פפערד.) אין נו׳ 59 מעלדעטען וויר פאָן איינעם אונגליקס־פאלל, וועלכער פאָריגען פרייטאג אבענד דורך איין שייעס פפערד ענטשטאנדען איזט. אלס נון טאגס דאראויף דער דעפּוטירטע קאָיאטש דעם דעפּוטירטען אישטוצי בעגעגנעטע, דא שפּראך יענער צו דיעזעם יודענפיינד: „נון, מיין ליעבער אישטוצי, מיט דיעזעם שייען ראָסס ווירסט דו פריינדשאפט שליעסען, דא עס יא דאָך איינען אלטען יודען צו טאָדע געטרעטען האט.

* (קאָמיש־טרויריגע עהע־שליסונגען אין פּאָלען.) ביזהער האבען וויר ערצעהלט, דאס מאנכע דיעזער גזרה־הייראטהען נור מיט גראָסען שוויעריגקייטען וויעדער געלאָזט ווערדען קאָננטען. — קעהרען וויר אלזאָ צו אונזערעם ירחמיאל צוריק. דיעזער וואר בייא זיינער עהע־שיידונג גליקליך. דיא אלטע קאָבין מאכטע גאר קיינען אנשפּרוך, דאס דיעזער טויגעניכטס אונד ציקער־נאשער איהר ווירקליכער מאנן בלייבען מאָגע. פריינדליך אונד לעכעלנד נאהם זיא דען איהר פאָן ירחמיאל איבערדייכטען „גט" ענטגעגען אונד זאגטע נאָך שפּאָטטענד: „עס איזט דאס ערסטעמאל, דאס מיין מאנן ירחמיאל מיר עטוואס גיבט, זאָנסט טרוג ער מיר יא איים דער קיכע אללעס דאפאָן!" איינעם נור בעדויערטע דיא גוטע אלטע קאָבין: זיא מוססטע נעמליך איים איהרעם פיעליעהריגען דיענסטע ענטלאססען ווערדען, דא נאך דער יודישען רעליגיאָן דיא „געשיעדענען עהע־גאטטען" ניכט אונטער איינעם דאכע לעבען דירפען. דאך ירחמיאלס פאטער, ר׳ ליזר זעגענסוואונש, בעשענקטע דיא קאָבין רייכליך, אונד אלס זיא איהם היעפיר דאנקען וואָללטע, לעהנטע ער דען דאנק מיט דען וואָרטען אב: „נעהמען זיא נור, מיין קינד, איך שענקע איהנען יא גאר ניכטס. איך העטטע יעדעס, דער מיינען ירחמיאל פאָן דער מיליטער־פפליכט בעפרייט, גערנע מעהר געגעבען. נון האבען זיא איהן גליקליך בעפרייט, אינדעם זיא וועהרענד דער „גזרה" זיין ווייב געוועז־

נענע־פאָרשלעגע געמאכט, ביז מאן ענדליך דען בעשלוס פאסטע, דאס מאדאמע ראָוע זאמט פרויא מערטאָן אונד אדריענגע איים ערסטען וואגען, וועהרענד וויללאם אונד קאראָלינע איים צווייטען וואגען נאכפאהרען זאָללען. —

דער אבשיעד אדריענגע'ס פאָן איהרער מוטטער וואר זעהר הערצליך אונד ריהרענד. אדריענגע קאָננטע פאָן איהרער מוטטער גאר ניכט געטרעננט ווערדען, ביז זיא ענדליך מאדאמע ראָוע אויסאיינאנדערגעריססען, וואָראויף זיך דיא וואגען אין בעוועגונג זעטצטען.

וויר וואָללען אונס היער מיט דער רייזע־בעשרייבונג ניכט בעשעפטיגען, זאָנדערן מעלדען גאנץ קורץ, דאס דיא רייזע־געזעללשאפט אין דער שטאדט, וואָ העדר מערטאָן וואָהנטע, גאנץ גליקליך אנגעלאנגט וואר. דער נאמע דיעזער שטאדט איזט בורלייא. העדר מערטאָן, (נעמליך דער שוויעגער־זאָהן דער מאדאמע ראָוע), וואר וואָהלהאבענד, קאָננטע אבער ניכט צו דען רייכען דיעזער שטאדט געצעהלט ווערדען. זיין נאך לעדיגער ברודער אבער וואר זעהר רייך אונד דעפּוטירטער דעס ענגלישען פּאַרלאמענטס.

דער שוויעגערזאָהן דער מאדאמע ראָוע, נעמליך העדר מערטאָן, וואר איין גוטהערציגער אונד בראווער מאנן, ער ליעבטע דאס איינפאכע לעבען אונד האסטע דען פּוטץ אונד דיא גראָס־טהוערייא; ער וואוסטע, דאס ער ניכט וויא דיא רייכען לייטע לעבען דאַרף אונד דאס ער דאהער ניכט אללע „פלויזען" מיטמאכען מיססע. אבער דיא פרויא אונד זיינע פּוטץ־זיכטיגע טאָכטער קאראָלינע וואוסטען אימער דורך איהרע בערעדזאמקייט דען העררן מערטאָן צור נאכגיעביגקייט צו צווינגען, ביז זיא עס זאָ ווייט בראכטען, דאס אין איהרעם הויזע זאָ וויא „בייא דען רייכען" געלעבט ווארדע.

אדריענגע, וועלכע אין איינפאכער קליידונג היגנעקאָממען וואר, בעקאם באלד אנדערע פיינע קליידער נאך דער נייעסטען לאָנדאָנער מאָדע, איהר צימער ווארדע אויף דאס העררליכסטע הערגעריכטעט. זיא בעקאם איין שטובען־מעדכען, וועלכע זיך נור מיט דער בעדיענונג אדריענגע'ס צו בעשעפטיגען האטטע. אדריענגע וואָללטע דיעס אללעס ניכט אננעהמען, אבער פרויא מערטאָן וואוסטע זיא שאָן אויפצוקלערען, דאס דיעס אין דער שטאדט בורלייא שאָן זאָ זיטטע אונד געברויך איזט, אונד דאס דא איין ערוואכסענעס, רייכעס מעדכען ניכט אנדערש לעבען דארף. —

אדריענגע ווארדע אויף דאס אללערפריינדליכסטע אונד ליעבעפאָללסטע בעהאנדעלט. העדר מערטאָן האטטע יא איינען ערוואכסענען זאָהן אונד איינען נאָך לעדיגען ברודער; ווער קאנן דאהער וויססען, אב זיך ניכט דיעזע רייכע אדריענגע אין דען איינען אָדער דען אנדערן פערליעבען ווירדע? דער ערוואכסענע זאָהן דעם העררן מערטאָן וואר צו דיעזער צייט סעקרעטער ביים מיניסטער דעס אינגערן אין לאָנדאָן, אדריענגע קאָננטע איהן דאהער נאָך דאמאלס ניכט זעהען, אבער זיא האטטע איינע געזעללשאפט אן קאראָלינע אונד אן איהרען צווייא יינגערן שוועסטערן, וועלכע זעהר ליעבענסווירדיג וואַרען.

קאראָלינע וואר זייט איהרער אנקונפט אימער נאכדענקענד —, זיא האטטע זיך זעלטען מיט אדריענגע אין איין לענגערעס געשפּרעך איינגעלאססען, אדריענגע אינטערעסירטע זיך דעסהאלב מייסטענס מיט דען צווייא יינגערן טעכטערן דער פרויא מערטאָן. — אלס נון צווייא וואָכען זייט דער אנקונפט אדריענגע'ס פערשטריכען וואַרען, מאכטע העדר מערטאָן זאמט פאמיליע אונד אדריענגע איינע רונד־רייזע אין יענער שאָנען געגענד, אום דער אדריענגע אללע שאָנהייטען דער לאנדשאפט צו צייגען. מאן זאה פיעלע אלטע שלעססער אונד בורגען, אדריענגע ווענדעטע זיך פּלאָטצליך אן העררן מערטאָן מיט דער פראגע: „וועם געהאָרט דאָרט יענעס אלטע שלאָס מיט דעם שאָנען טהורם?"

„דאס געהאָרט דעם בעריהמטען פילאָזאָפען אונד שטאאטס־מאננע — בעניאמין דע איזראעלי!"

אדריענגע ווארדע ראָטה פאָר פריידע, אונד פראגטע: „וואָהנט ער אויך היער אין דיעזעם שלאָססע?"

„ער איזט נאָך אימער איים אָריענט אויף רייזען! דיעזעס שלאָס קויפטע ער זיך פאָר מעהרערען יאהרען, וואָהין ער זיך פאָן אללער וועלט צוריקציעהען וואָללטע. אבער אויך היער ליעס עס איהן ניכט רוהען, עס טרייב איהן הינויס אין דיא ווייטע וועלט!"

„דער גוטע, אונגליקליכע מאנן! (זייפצטע אדריענגע) האט ער פיעללייכט אונגליק געהאבט? — זאגען זיא דעם קושער, ער מאָגע איין וועניג אנהאלטען, מיין הערץ ציעהט מיך צו דיעזעם שלאָססע. איך מאָכטע עס גערנע בעזיכטיגען!" —

„עס איזט היער לאנגווייליג!" (זאגטע קאראָלינע.)

„לאנגווייליג געראדע ניכט! (זאגטע העדר מערטאָן) דיא גראָסארטיגע ביבליאָטהעק אין דיעזעם שלאָססע איזט איינע דער זעהענס־ווירדיגסטען ענגלאנדס!"

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

צו בעווייזען זוכט. ווער בייא יעדעם צווייטען וואָרטע זאגט: „מיינע העררען! איך זאגע ניע איינע ליגע!" — דעם זאָלל מאן געוויס ניכט גלייבען. — ווער פֿערנער טאג-טעגליך וויעדערהאָלט: „איך בין איין רוהיגער, פֿריעדליכער מענש, דער יעדעם צאנקע אויסווייכט!" — מיט דעם קאנן מאן געוויס ניכט פֿריעדליך צוזאממענלעבען. ווערע רוסלאנד ניכט קריעגס- אונד עראָבערונגס-זיכטיג, דא מיסטע עס דאָך ניכט אימטער אונד אימטער פֿאָן זיינער „פֿריעדענס-ליעבע" שפּרעכען. זעהר קאָמיש נימטט עס זיך אוים, וועגן דאס פּעטערסבורגער רעגיערונגס-בלאטט זאָגאר דיא אונפֿערשעמטהייט האט, דיא בעהייפּטונג אויפֿצושטעללען, דאס אנדערע לייטע איינע פֿריעדליכע פֿערשטענדיגונג צווישען רוסלאנד אונד ענגלאנד צו פֿערהינדערן זוכען, וייל דיעזע לייטע עבען פֿאָן איינעם קריעגע איינען פּערזאָנליכען נוטצען האָפֿפֿען! ווער זינד דען דיעזע לייטע? וואָרום נעננט דאס רוסישע רעגיערונגס-בלאטט דיעזע לייטע ניכט ביים נאָמען, דאמיט מאן זיא קעננע? — וייל דאס גאנצע איינע פֿרעכע ליגע איזט! וואָהל גאב'ס אונד גיבטס לייטע, דיא זייט יע וועגען איהרעם פּערזאָנליכען נוטצענס דען קריעג אנשטרעבטען. אבער דיעזע לייטע זינד עבען קיינע אנדערען אלס דיא רוסישען שטאאטס- אונד רעגיערונגס-מענגער זעלבסט. גאָרטשאַקאָף, איגנאַטיעף אונד דערגלייכען לייטע קיממערן זיך געוויס ניכט דאריס, וועגן דורך איינען נייען קריעג האלב אייראָפּא צו גרונדע געהען זאָללטע, זאָבאלד דער קריעג נור איהרען אייגענען ערבערמליכען פּערזאָנליכען אינטערעססען ענטשפּריכט. איבריגענס לאָסט זיך הייטע פֿאָן דען רוסישען שווינדעלייען ניעמאנד מעהר טיישען; אָב רוסלאנד, אין ריקזיכט אויף זיינע ערשאָפּפֿונג, נונמעהר ווירקליך דען פֿריעדען אנשטרעבע, דירפֿטע זיך יא אלסבאלד צייגען. דער ערפֿאָלג דער דיעזע שווינדלאָפּ'ס קאנן ניכט מעהר לאנגע איין געהיימניס בלייבען. דא ווערדען וויר זעהען, אָב רוסלאנד דען געריעכטען פֿאָרדערונגען ענגלאנדס אונד אייראָפּא'ס ווירקליך נאכגעגעבען האט. מיט לעערען וואָרטען לאָסט זיך הייטע ניעמאנד מעהר אבשפּייזען!

לאנדאן 23-טען מאי. דער דייטשע קראָנפּרינץ בעזוכטע געסטערן דען ענגלישען מיניסטער-פּרעזידענטען, לארד בעאקאָנספֿיעלד, מיט וועלכעם ער איינע לענגערע בעשפּרעכונג האטטע.

פּעטערסבורג, 25. מאי. צור אויסריסטונג פֿאָן רוסישען קאפּער-שיפֿפֿען איזט ביז יעטצט איינע סוממע פֿאָן 400,000 רובעלן געזאממעלט וואָרדען.

פּערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דער שאה פֿאָן פּערזיען) איזט געסטערן אין פּעטערסבורג איינגעטראָפֿפֿען אונד וואורדע פֿאָם רוסישען קאיזער, פֿאָן דער קאיזערליכען פֿאמיליע אונד פֿאָן דער בעפֿאָלקערונג זעהר פֿריינדליך בעגריסט, וייל ער ביים רוסיש-טירקישען קריעגע ניכט דער טירקייא צו הילפֿע געגאנגען.

* (דער דייטשע קראָנפּרינץ), וועלכער יעטצט אין לאָנדאָן איזט, האט דער געסטריגען פּארלאמענטס-זיטצונג בייגעוואָהנט.

* (איבער דיא פֿערשוואָרונג געגען דען סולטאן אין קאָנסטאנטינאָפּעל) האבען וויר אין פֿאָריגער נוממער דיא איינגעלייפֿענען דעפּעשען מיטגעטהיילט. דעם וויענער „פֿרעמדען-בלאטט" ווירד איבער דיעזע אנגעלעגענהייט נאכטרעגליך נאָך פֿאָלגענדעס געמעלדעט: „אם 20-טען דיעזעס פֿערזאממעלטען זיך פֿאָר דעם פּאלאסטע דעם געשטירצטען סולטאנס מוראד איינינגע טויזענד יענער אינגליקליכען פֿליכטלינגע, וועלכע צור רעטטונג איהרעס לעבענס אוים בולגאריען נאָך קאָנסטאנטינאָפּעל געקאָממען, אונד נון אים גראָסטען עלענד שמאכטען. זיא שטיעסען דיא ארגסטען פֿליכע אונד פֿערוויינשונגען געגען דען געגענווערטיגען סולטאן אונד זיינע מיניסטער אוים אונד פֿערלאנגטען, דאס מאן איהנען דאָך בראָד געבע; דאס מיליטער וואר בענאכריכטיגט, דאס דיעזע מענשען-מאססע דען געשטירצטען סולטאן בעפֿרייען וואָללע, אים דענזעלבען וויעדער אויף דען טהראָן צו ערהעבען. דער אָבער-בעפֿעהלסהאבער פֿאָן קאָנסטאנטינאָפּעל קאָממאנדירטע „פֿייער!" דאס מיליטער שאָס דיא געוועהרע אב, וואָרויף דיא פֿאָלקס-מאססע נאָך אללען ריכטונגען זיך צערשטרייטע. איין טהייל דיעזער אויפֿשטענדישען דראנג יעדאָך אונטער פֿיהרונג דעם אלי סואווי אין דען פּאלאסט ביז צום געשטירצטען סולטאן מוראד, דען זיא מיט דעם רופֿע: „עס לעבע סולטאן מוראד!" בעגריסטע. יעטצט דראנג דאס פֿאָלק אין גראָסען הויפֿען אין דען פּאלאסט אונד עס ענטשפּאנן זיך צווישען פֿאָלק אונד מיליטער איין בלוטיגער קאמפּף. דיא אויפֿשטענדישען פֿערטהיידיגטען זיך מיט גראָסטער פֿערצווייפֿלונג. עס וואורדען 23 אויפֿשטענדישע, וואָרונטער אויך דער אנפֿיהרער אלי סואווי, געטאָדטעט, וועהרענד 16 לעבענס-געפֿעהרליך פֿערוואונדעט פֿאָם פּלאטצע געטראגען ווערדען מוסטען. אללע איבריגען אויפֿשטענדישען, דיא אין דען פּאלאסט איינגעדרונגען, וואורדען געפֿאנגען. דער געשטירצטע סולטאן מוראד איזט ביי דעם גאנצען טרויריגען פֿאללע אונשולדיג. ער וואורדע פֿאָן אלי סואווי אויפֿגעפֿאָרדערט, זיך אן דיא שפּיטצע דער אויפֿשטענדישען צו שטעללען, דאמיט דאס פֿאָלק איהן אלס דען רעכטמעסיגען סולטאן בעגריסע. מוראד וואָללטע היעפֿאָן ניכטס וויססען. אים געגענטהייל, אלס דיא אויפֿשטענדישען צו איהם איינדראנגען, דא באט ער אים רוהע, דא איהם דיעזער אויפֿשטאנד דאס לעבען קאָסטען קאָננטע. דיא אויפֿשטענדישען וואָללטען יעדאָך ניכט נאכגעבען. ענדליך דראנג אויך דאס מיליטער אין דען פּאלאסט, וואָ אבער מוראד גאר ניכט מעהר צו זעהען וואר, דא ער זיך אונטער איין „קאנאפּע" פֿערקראָכען האטטע. אונגליקליכערווייזע ערבליקטע איין סאָלדאט דעססען פֿיס, דער אונטער דעם קאנאפּע ניכט גאנץ צוזאממענגעצאָגען ווערדען קאָננטע. צווייא אָפֿפֿיציערע שלעפּפּטען נון דען אונגליקליכען מוראד אוים זיינעם פֿערשטעקע, דאָך געשאה איהם ניכטס, דא דער אונגליקליכע דען איינדרוק איינעס גאנץ „בלאָדען מענשען" מאכטע, דער דאָך ניעמאנדעם געפֿעהרליך זיין קאָנן. נאָך איינער פֿיערטעל-שטונדע וואר דער אויפֿשטאנד אונטערדריקט. מאן פֿירכטעט אינדעס נייע אונרוהען, דא איין טהייל דעס מיליטערס וועגען ניכט ערהאלטענער לאָהנונג מיט דען אויפֿשטענדישען איינפֿערשטאנדען איזט. מאן בעהייפּטעט פֿיעל-לייכט ניכט מיט אונרעכט, דאס דיעזער אויפֿשטאנד אים געהיימען פֿאָן רוסישען אגענטען אנגעשטיפֿטעט וואורדע, אום דיא בעסטע אויסרעדע צו האבען, אין קאָנסטאנטינאָפּעל איינצורוקען.

* (דיא יידישע וויססענשאפֿט אונד איין בישאָף.) העררר ראבבינער דר' קאָהוט אים פֿינפֿקירכען גיבט דען „ערוך" אין איינער גאנץ נייען בעארבייטונג העראויס. דיא דרוקקאָסטען דיעזעס גראָסען ווערקעס דירפֿטען זיך אויף 14- ביז 16-טויזענד גולדען בעלויפֿען. עס איזט אבער זעלבסטפֿערשטענדליך, דאס איין ראבבינער איינען זאָלך בעדייטענדען געלד-בעטראג צור העראויסגאבע איינעס ווערקעס ניכט אָפּפֿערן קאנן. דערזעלבע זענדעטע דאהער דאס ווערק דער קאיזער - קאָניגליכען געלעהרטען-געזעללשאפֿט אין וויען מיט דעם אנזוכען איין, דיא דרוקלעגונג דעסזעלבען צו אונטערשטיטצען. דיעזע געזעללשאפֿט פֿאסטע דענן אויך דען בעשלוס, דאס ערשיינען יעדעם איינצעלנען באנדעס דיעזעס גראָסען ווערקעס מיט דעם בעדייטענדען בעטראג פֿאָן 400 גולדען צו אונטערשטיטצען. דאס איזט אן אונד פֿיר זיך ערפֿרייליך. וועגן איינע ניכט-יידישע געלעהרטען-געזעללשאפֿט דיא העראויסגאבע איינעס „ערוך", אלזאָ איינעס וואָרטער-בוכעס

פֿעלליעטאָן.

מערקווירדיגע פֿערהעלטניססע.

(61-טע פֿאָרטזעטצונג.)

דרייאונדדרייסיגסטעס קאפּיטעל.

עס וואר אין דער נאכט פֿאָר דער אברייזע. אדריענגע לאג אללעין אין איהרעם שלאף-צימטער, קאָננטע אבער ניכט איינשלאפֿען; עס שמערצטע זיא זעהר, דאס זיא איהרע מוטטער זאָ לייכטען הערצענס אברייזען לאסט.

— עס וואר בערייטס נעגען מיטטערנאכט. אדריענגע שטאנד אויף, קליידעטע זיך אן אונד בעגאב זיך צור טהירע דעס שלאף-צימטערס איהרער מוטטער. — זיא גוקטע דורך דאס שליססעל-לאָך, אום צו זעהען, אָב איהרע מוטטער שאָן שלאפֿע. — דיא נאכט-לאמפּע בראננטע ניכט, אבער דער העללע פֿאָלל-מאָנד שיען דורך דאס פֿענסטער, אונד בייא דיעזעם מאָנדשיין זאה אדריענגע, וויא איהרע מוטטער נאָך אנגעקליידעט ביים אָפֿפֿענען פֿענסטער שטעהט אונד אין דיא לאנדשאפֿט היננויסזיעהט. — אדריענגע אָפֿפֿ-
טע לייזע דיא ניכט-פֿערשלאָססענע טהירע אונד שליך
...ינטער דען ריקען איהרער מוטטער ביז צום פֿענסטער
...זאה דען נאהען פֿריעדהאָף, דער זיך ביים מאָנד-
...פֿענסטערהאָפֿט אויסנאהם, דיא וויססען גראב-
...יר דען פֿיעלען גרינען ביימען בילדעטען אין
...יע דיא אין איהרען וויססען קליידערן אויס-
...טען. עס שוידערטע איהר — יעטצט
... זיא קאָננטע איהרע מוטטער דורך
...יינען ערשרעקען — זיא בעריהרטע
...מוטטער — דיעזע ווענדעטע

זיך אום — אונד מוטטער אונד טאָכטער אומאַרמטען זיך אונד וויינטען.

„מוטטער, טהייערע מוטטער! (זאגטע אדריענגע וויינענד) איך קאָננטע ניכט שלאפֿען, איך קאָננטע ניכט רוהען. וועננען זיא מיך וויעדער, קיססען זיא מיך, זאגען זיא מיר, דאס זיא מיך ליעבען! זיא קאָננען מיך ניכט ליעבען, וויא איך זיא ליעבע; אבער זאגען זיא מיר, דאס איך איהנען טהייער בין! זאגען זיא מיר, דאס זיא מיך בעדויערן ווערדען . . ."

„„מיינע בעסטע, מיינע טהייערסטע אדריענגע! (זאגטע לעא) איך ליעבע ניעמאנד אויף ערדען, אלס דיך. — גלייבע יא ניכט, דאס איך אונדאנקבאר בין.""

„אונדאנקבאר? וואס מיינען זיא דאמיט? וואָרום זאָללטע איינע מוטטער איהרער טאָכטער דאנקבאר זיין? אָ, שאָן וויעדער דיעזע געהיימניספֿאָללע שפּראכע!"

לעא קאָננטע ניכט אנטוואָרטען, זיא ווענדעטע איהר געזיכט אב, אונד בליקטע וויעדער אויף דען פֿריעדהאָף הינויס. „„זיעהסט דוא דאָרט דיא שאָנען גראב-שטיינע, וויא שאָן אונד וויא איינלאדענד זיא זיך ביים מאָנדשיינע אויסנעהמען!""

„שאָן וויעדער דיעזע טריבזיננינגען געדאנקען! זיא פֿערברינגען אימטער איינען טהייל דעם טאגעס אויף דעם פֿריעדהאָפֿע, זיא זיטצען אָפֿט אן איינעם קליינען לייכענשטיינע, אויף דעם נאָך ניכט דער נאמע דעם טאָדט בעגראבענען פֿערצייכנעט שטעהט. לאססען וויר בייא נאכט דיא טאָדטען אין רוהע, ווענדען זיא זיך אן דיא לעבענדיגע, פֿאָר איהנען שטעהענדע טאָכטער, דיא זיא נאָר זאָ אונאויסשפּרעכליך ליעבט!"

לעא קעמפּפֿטע מיט זיך, אָב זיא דער נישען אדריענגע ענדליך איינמאל אויפֿקלערונג ערטהיילען זאָללטע. — דאָך פֿאסטע זיא זיך באלד אונד זאגטע: „געהען וויר מיין קינד צו בעטטע, שלאפֿע הייטע בייא מיר, וויר ווערדען דאנן ביידע איינשלאפֿען קאָננען".

אדריענגע פֿיהלטע זיך דאדורך ערלייכטערט אונד שליעף אויך בייא איהרער מוטטער זעהר זיס אונד אנגענעהם, אונד אלס זיא דעם מאָרגענס ערוואכטע, וואַרען שאָן דיא פּפֿערדע איינגעשפּאננט — אונד אללעס וואר רייזע-פֿערטיג.

דיא רייזע-געזעללשאפֿט זעטצטע זיך נון צום פֿריה-שטיק, קאראָלינע זעלבסט רייכטע דעם לארד גלעדסטאָן דען קאפֿפֿע, ווילליאם ערבליקטע אויף דעם פֿינגער קאראָלינע'ס איינען רינג, דען זיא פֿריהער ניכט האטטע, קאראָלינע ערראָטהעטע, אלס זיא בעמערקטע, דאס ווילליאם אויף דען רינג זיעהט — ווילליאם בליקטע זאָדאנן אויף אדריענגע, דיא בלאס אונד טהרענען-פֿאָלל אן דער זייטע איהרער מוטטער זאס.

ווילליאם פֿערזוכטע איין הייטערעס געשפּרעך אנצוקניפּפֿען, ער וואר ערפֿרייט איבער דאס שאָנע וועטטער אונד מאלטע דאס רייזע-פֿערגניגען אויף דאס שאָנסטע אוים. ער מיססע יא אָהנעהין דיא דאמען איינע גראָסע שטרעקע בעגלייטען, עס וואָרען צווייא וואגען דא, אונד ער מאכטע דען פֿאָרשלאג, דאס אדריענגע אין זיינעם וואגען מיט איהם פֿאָהרען מאָגע, וועהרענד מאדאמע ראייע זאממט איהרער טאָכטער אונד איהרער ענקעלין אים צווייטען וואגען פֿאָהרען זאָללען.

עס וואורדען געגען דיעזען פֿאָרשלאג ווילליאמ'ס